

Διεπιστημονική αξιοποίηση έντυπου υλικού για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Βασίλης Α. Πανταζής

Μετά τη 10η Δεκεμβρίου 1948, οπότε η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί συστατικό στοιχείο της διεθνούς έννομης τάξης. Υπολογίζεται ότι πάνω από 250 διεθνή κείμενα που υπεγράφησαν έκτοτε έχουν ως αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα (ατομικά ή συλλογικά, πολιτικά, πολιτισμικά, κοινωνικά και οικονομικά).

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ένα «κίνημα» ενάντια στην υποτίμηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και στις επώδυνες εμπειρίες του ατόμου, οι οποίες ερμηνεύονται ως αδικία. Είναι το μέσο της θεωρητικής όπως και της πρακτικής κριτικής. Η παιδεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα διαδραματίζει μέχρι σήμερα στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των επαγγελματιών της Αστυνομίας και του δικαστικού σώματος, τις αρμόδιες αρχές μετανάστευσης, στην κοινωνική εργασία ή το σχολείο μόνον ένα μικρό ρόλο. Εμπειρικές μελέτες δείχνουν ότι σε πολλούς ενήλικες σε μεγάλο βαθμό δεν είναι γνωστά τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως εκ τούτου χρησιμοποιούνται μόνο σε μικρό βαθμό ως προσανατολισμός στο χώρο εργασίας και στην καθημερινή ζωή. Αυτό διαπιστώνεται και στο σχολείο, όπου οι μαθητές μόνο λόγω της ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών τους μπορούν να αντιλαμβάνονται τα ανθρώπινα δικαιώματα ως δικά τους δικαιώματα και ως κατευθυντήρια γραμμή των πράξεών τους.

Η παιδεία θεωρείται σήμερα στην εποχή της παγκοσμιοποίησης το βασικό μέσο για την μελλοντική ανάπτυξη. Καμιά μελέτη που πραγματοποιήθηκε τα τελευταία χρόνια για τις παγκόσμιες προκλήσεις του νέου αιώνα δεν παρέλειψε να αποδείξει την ανθρώπινη ικανότητα ως

εκείνο το δυναμικό το οποίο φαίνεται να είναι κατάλληλο για να ξεπερασθεί η σημερινή ευάλωτη κατάσταση του κόσμου. Πρέπει να συνδεθεί η θεωρία με την πράξη, δηλαδή η κατανόηση για τον προβληματισμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για τον άνθρωπο ως μοναδικό πρόσωπο αφενός με τη μετουσίωση αυτής της αντίληψης στη συγκεκριμένη δυναμική της κοινωνικής, πολιτικής και νομικής ζωής αφετέρου. Και γι' αυτό χρειάζεται ένα παιδαγωγικό σχέδιο και ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο ενώνει όχι μόνο τους διδασκόμενους και διδάσκοντες αλλά όλους τους ανθρώπους εξίσου, και το μελλοντικό σχέδιο τους καλεί για μια παιδεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και όχι μόνο για σείρα γνώση σχετική με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η αποστολή συνίσταται λοιπόν, για κάθε άτομο και μέσω κάθε ατόμου στην κοινωνία, στην οικοδόμηση - θεωρητικά και πρακτικά - των αξιών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το γεγονός ότι η παιδεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα προωθεί μια παιδεία που οικοδομείται στα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχει τη δυνατότητα στο εκπαιδευτικό σύστημα να εκπληρώσει το θεμελιώδη σκοπό του, δηλαδή να εξασφαλίσει ποιοτική εκπαίδευση σε όλους. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλει στη βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης κάθε χώρας.

Ελληνόγλωσση

Βρεττός Γ. / Καψάλης, Α. (1999). *Αναλυτικό Πρόγραμμα. Σχεδιασμός-Αξιολόγηση-Αναμόρφωση*. Αθήνα.

Γεν. Συνέλευση του Ο.Η.Ε, 1996.

Γεν. Συνέλευση του Ο.Η.Ε. A/RES/49/184/6.03.1995.

Δεληκωσταντής, Κ. (1995). *Τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*. Θεσσαλονίκη.

Δεληκωσταντής, Κ. (2002). *Τα Δικαιώματα του Ανθρώπου: Μόνιμη πρόκληση για τις Θρησκείες*. Αθήνα. Ανάτυπον Επιστημονικής Επετηρίδας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Διακήρυξη για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών (1993). Γενική Συνέλευση Ο.Η.Ε, Ψήφισμα 48/104/20.

- Διακήρυξη της Βιέννης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Πρόγραμμα Δράσης 1993, Παρ. 5.
- Διακήρυξη του Πεκίνου (1995). *Δράση για την Ισότητα, Ανάπτυξη και Ειρήνη*. Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες.
- Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού 1959, Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών – UNICEF.
- Διεθνής Αμνηστία Ελληνικό Τμήμα. Ετήσια Έκθεση 2008, <http://www.amnesty.org.gr/library/report2008/greece.htm>, (18.10.2008).
- Δουζίνας, Κ. (2006). *Το τέλος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*. Αθήνα.
- Δραγώνα – Μονάχου, Μ. (2005). *Για μια Φιλοσοφική Παιδεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*. Αθήνα.
- Ελληνική Δημοκρατία. Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου-ΕΕΔΑ, Έκθεση 2007, http://www.nchr.gr/document.php?category_id=143&document_id=696, (18.10.2008).
- Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, Διεύθυνση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μειονοτήτων, προσφύγων και μεταναστών, <http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/el/GR/Policy/Multilateral+Diplomacy/International+Issues/HumanRights/>, (18.10.2008).
- Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα: Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών (2003) , Ψήφισμα 2003/45.
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ (2007). *Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας*, 26.6.2007, (2007/2093(INI), http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ad/673/673459/673459el.pdf, (19.01.2009).
- Ιδρυτική Πράξη της ΟΥΝΕΣΚΟ 1945.
- Κονδύλης, Π. (1998). Ενωσιολογική σύγχυση και πολιτική εκμετάλλευση. Στο: *ΤΟ ΒΗΜΑ*, Κυριακή 3 Μαΐου 1998.
- Κονδύλης, Π. (2000). *Περί αξιοπρέπειας*. Αθήνα.

- Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδος στα Ηνωμένα Έθνη,
<http://www.greeceun.org/greeceun/content/Folder.aspx?d=3&rd=-1&f=1272&rf=629020616&m=1&rm=0&l=2>, (18.10.2008).
- Μπάλιας, Σ. (2004). *Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Εποχή της Δημοκρατίας*. Αθήνα.
- Νόβα-Καλτούνη, Χ. (2004). Η ιστορία της οικογένειας. Στο: Νόβα-Καλτούνη, Χ. (Επιμέλεια): *Κείμενα Κοινωνιολογίας του Γάμου και της Οικογένειας*. Αθήνα, 29-62.
- Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, 10 Δεκεμβρίου 1948.
- Παγκόσμια Διάσκεψη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στη Βιέννη 1993 (Vienna Declaration - Διακήρυξη της Βιέννης 1993).
- Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (World Health Organization-WHO),
http://www.who.int/topics/female_genital_mutilation/en/
- Πανταζής, Β. (2006). Εισαγωγή. Στο: Lenhart, V. *Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*. (Μετ. Ε. Γεμενετζή). Αθήνα.
- Πανταζής, Β. (2007). Παιδεία και Ανθρώπινα Δικαιώματα. Στο: Εωχέλλης, Π. *Λεξικό της Παιδαγωγικής*. Θεσσαλονίκη, 538-541.
- Παπαδοπούλου, Δ. (1990). *Εκπαίδευση για την Ειρήνη και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*. Θεσσαλονίκη.
- Παπαδοπούλου, Δ. (1999). Η Δεκαετία του Ο.Η.Ε. για την Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Στο *50 χρόνια της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη.
- Πελεgrίνης, Θ. (2004). *Λεξικό της Φιλοσοφίας. Οι έννοιες, οι θεωρίες, τα ρεύματα και τα πρόσωπα*. Αθήνα. Λήμμα: Ειρήνη, 186-187.
- Ρούκουνας, Ε. (1995). *Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*. Αθήνα.
- Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ΟΗΕ (1989).
- Συνθήκη της Νίκαιας 2000.
- Χρυσογόνο, Κ. (2002). Η (μη) εφαρμογή της ΕΣΔΑ από τα ελληνικά δικαστήρια. Στο: *Το Σύνταγμα. Δημνιαία Επιθεώρηση Συνταγματικής Θεωρίας και Πράξης*. Τεύχος 2/2002,

<http://tosyntagma.ant-sakkoulas.gr/afieromata/item.php?id=726>, (10.01 2009).